

**“Arxitektura, qurilish, dizayn va shaharsozlik” yo‘nalishidagi ilmiy faoliyatga oid davlat maqsadli dasturi doirasida dolzarb muammolarni hal etish va aniq mahsulotga qaratilgan
MAQSADLI DASTURI**

1 Mahalliy sho‘rsuv gili va neft shلامي asosida sun‘iy yengil to‘ldiruvchi (keramzit) ishlab chiqarish texnologiyasini ishlab chiqish 	Tadqiqot shakli: Amaliy. Ilmiy tadqiqot natijalari: Farg‘ona vodiysining yengil beton va issiqlik izolyatsion qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarida sun‘iy yengil to‘ldiruvchilarga bo‘lgan ehtiyoj, amaldagi import hajmi hamda mahalliy xomashyo zaxiralari o‘rganiladi. Sho‘rsuv gilining kimyoviy-mineralogik tarkibi, granulometrik ko‘rsatkichlari, plastikligi, qovushqoqligi va pishish xususiyatlari, neft shlamining namligi, organik va mineral qismlari hamda issiqlik ajratish qobiliyati kompleks baholanadi; sho‘rsuv gili asosiy mineral komponent, neft shلامي esa g‘ovak hosil qiluvchi, ko‘pchituvchi, ikkilamchi yoqilg‘i va pishish jarayonini boshqaruvchi qo‘shimcha sifatida qo‘llanadi. Xomashyoni qabul qilish, quritish, maydalash, me‘yoriy namlikkacha tayyorlash, neft shlamini xavfsiz saqlash va dozalash bo‘yicha texnologik talablar ishlab chiqiladi; laboratoriya tajribalari va matematik rejalashtirish usullari asosida 90 foiz sho‘rsuv gili va 10 foiz neft shlamidan iborat bazaviy tarkibning optimal parametrlari aniqlanadi. Aralashmani granulyatsiyalash, donalarning o‘lchami va namligini boshqarish, quritish hamda aylanma pechda pishirishning texnologik reglamenti ishlab chiqiladi; maqbul texnologik rejim sifatida 1080–1100 °C haroratda 5–20 daqiqa izotermik ushlab turish belgilanadi. Pechning aylanish tezligi, xomashyoni uzatish miqdori, gaz sarfi va sovitish rejimlari optimallashtirilib, chang-gazlarni ushlash va tozalash tizimini o‘z ichiga olgan uzluksiz ishlab chiqarish sxemasi yaratiladi; olingan sun‘iy yengil to‘ldiruvchining asosiy sifat ko‘rsatkichlari GOST 32496-2013 “Yengil betonlar uchun g‘ovak to‘ldiruvchilar. Texnik shartlar” talablariga muvofiq ta‘minlanadi. Mahsulotning to‘kma zichligi 591–662 kg/m³, suv shimuvchanligi 16,7–19,8 foiz, donalar mustahkamligi 3,41–4,05 MPa va sovuqqa chidamliligi 17–19 sikl darajasida bo‘lishi asoslanadi; 1 m³ keramzit ishlab chiqarish uchun xomashyo, energiya va bevosita ishlab chiqarish xarajatlari 275 400 so‘m atrofida shakllantiriladi. Yiliga 15 000 m³ mahsulot ishlab chiqaradigan korxona tashkil etilganda mahalliy bozorning, jumladan Farg‘ona vodiysidagi kamida 10 000 m³ yillik ehtiyojning qoplanishi va yiliga 489 million so‘m foyda olish imkoniyati yaratiladi; Tadqiqot yakunida sun‘iy yengil to‘ldiruvchining optimal tarkibi, texnologik reglamenti, texnik shartlari, ishlab chiqarish yo‘riqnomasi, sifat nazorati xaritasi, mehnat va ekologik xavfsizlik talablari hamda 15 000 m³/yil quvvatli ishlab chiqarish liniyasining texnik-iqtisodiy asoslari tayyorlanadi. Natijalarni sinovdan o‘tkazish. Ishlab chiqilgan tarkib va texnologiya Farg‘ona viloyatidagi aylanma pech mavjud bo‘lgan qurilish materiallari korxonasining yoki maxsus tashkil etiladigan tajriba-sanoat liniyasining sharoitida sinovdan o‘tkaziladi. Xomashyo bilan ta‘minlash Farg‘ona neftni qayta ishlash zavodi va tegishli gil koni bilan hamkorlikda yo‘lga qo‘yiladi. Tayyor mahsulot akkreditatsiyadan o‘tgan laboratoriyada sinovdan o‘tkazilib, amaliyotda foydalanish mumkinligi to‘g‘risida “O‘zsanoatqurilishmateriallari” uyushmasi va vakolatli tashkilotlarning xulosasi olinadi.
--	--

		Ilmiy natijalarni chop etish. Tadqiqot natijalari asosida kamida 1 ta ixtiro yoki foydali model uchun talabnoma, texnologik reglament, texnik shart va ishlab chiqaruvchilar uchun amaliy tavsiyanoma tayyorlanadi. Kamida 2 ta ilmiy maqola, shu jumladan Web of Science yoki Scopus ma'lumotlar bazasida indeksatsiyalangan jurnalda kamida 1 ta maqola chop etiladi. Izoh. Ushbu mavzuga taqdim etiladigan ilmiy loyihalar sho'rsuv g'ildirakni yetkazib beruvchi tashkilot, neft shlamini hosil qiluvchi korxona, tajriba-sanoat sinovlarini o'tkazuvchi ishlab chiqarish subyekti hamda "O'z sanoat qurilish materiallari" uyushmasining qo'llab-quvvatlash xatlari mavjud bo'lganida qabul qilinadi.
--	--	--